

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Ammatillinen järjestö tai edunvalvoja

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Kyllä

Perustelut tiiviisti

SuPer pitää uudistuksen keskeisistä tavoitteista varhaisen tuen vahvistamista, lasten oikeuksien turvaamista sekä lastensuojelun palvelurakenteen selkeyttämistä pääosin kannatettavina. Painopisteen siirtäminen ennaltaehkäisevään työhön on oikeansuuntainen, ja se voi parhaimmillaan vähentää raskaampien lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Kyllä

Perustelut tiiviisti

Uudistusten onnistuminen edellyttää riittäviä resursseja, osaavaa henkilöstöä sekä toimivaa työnjakoa sosiaalihuollon eri toimijoiden välillä. Uudistuksen tavoite on oikea, mutta onnistuminen edellyttää, että lähihoitajien osaaminen tunnustetaan eikä heidän rooliaan kavenneta moniammatillisuuden nimissä.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Sosiaalihuollon palvelu-uudistustyöryhmän ehdottama laaja uudistaminen (ks. HE-luonnoksen kohta 5.1.1.)

Perustelut tiiviisti

Perustelut löytyvät luonnoksesta: Pällekkäiset palvelurakenteet purettaisiin. Nämä vähentäisivät asiakkaiden siirtelyä, työntekijävaihdoksia, hallinnollista työtä ja työntekijöiden kuormitusta. Muutokset saattaisivat parantaa myös asiakkaiden oikea-aikaista palveluihin pääsyä ja hyvinvointialueilla olisi mahdollisuus myös kohdennetummin räätälöidä lapsille ja heidän perheilleen tukea sekä tarvittaessa myös siirtää ja kohdentaa resurssia tarkoituksenmukaisemmin varhaisen vaiheen palveluihin. Hallinnollisen työn ja työn tekijävaihdosten vähentymisellä olisi myös kustannuksia hillitsevä vaikutus. Palveluiden yhdistäminen on nähty vahvuutena, joka mahdollistaisi hyvinvointialueille joustavamman ja asiakas lähtöisemmän palvelurakenteen ja palveluvalikon rakentamisen alueelliset erityispiirteet huomioiden taloudellisesti kestäväällä tavalla. Hyvinvointialueilla olisi mahdollisuus etsiä uusia tapoja järjestää riittävät palvelut nykyistä kustannusvaikuttavammin.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Tarkentavat ja ehkäisevät tulkinnanvaaraa.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Mitoituksesta poikkeaminen avaa mahdollisuuden liian väljiin tulkintoihin. Jos tämä voidaan estää, voimme kannattaa esitystä osittain, mikäli siinä lapsen etu toteutuu. Jos sosiaalityöntekijöiden mitoitusta joustavoitetaan, on arvioitava huolellisesti, siirtykö käytännön seuranta-, arviointi- ja koordinoituvastuuta muulle henkilöstölle. Vastuun lisääntyessä myös työnkuvien, toimivaltuuksien, perehdytyksen ja palkkauksen tulee olla selkeitä. Lähihoitajien työpanos on tärkeä, mutta heitä ei tule käyttää paikkaamaan alimitoitettua sosiaalityötä ilman selkeitä rakenteita.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Sosiaalityöntekijän vastuuta voidaan jäsentää sääntelyssä, mutta käytännön työssä päätöksenteon tueksi tarvitaan lähihoitajien tuottamaa jatkuvaa arjen havaintotietoa. Muu henkilöstö tuottaa paljon sellaista arkitietoa ja jatkuvaa havainnointia, jonka varaan päätöksenteko rakentuu.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

-

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Hallinto-oikeuden päätösprosessi on ollut liian hidas lapsen edun näkökulmasta sekä vaikeuttanut käytännön asian hoitamista. Hyvinvointialueen sosiaalihuollon toimivaltainen viranhaltija voisi lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun hyvinvointialueen toimivaltaisen sosiaalihuollon viranhaltijan valmisteltua asian, antaa luvan lasta koskevaan lääkärin tai muun asiantuntijan suorittamaan tutkimukseen, jos tutkimus olisi lastensuojelun tarpeen selvittämiseksi tai lastensuojelun asiakkuuden aikana tämän lain mukaisen tuen ja palveluiden selvittämiseksi välttämätön, mutta huoltaja kieltää tutkimuksen tekemisen. Esitetty menettelytapa on perusteltu ja lapsen edun mukainen.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Selkiytyy jossain määrin, mutta soveltaminen vaatii tarkentavia ohjeita käytännön tilanteisiin. Päätöksenteon tulee kaikissa tilanteissa turvata lapsen oikeuksien ensisijaisuus, oikeus suojeluun ja osallisuuteen. Lapsen kuuleminen tulee toteutua aidosti ja lapsen näkemykset huomioidaan päätöksenteossa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Lapsen osallisuutta on pyrittävä vahvistamaan ikätason mukaisesti, lasta tulee kuulla häntä koskevassa päätöksenteossa, olivat ne hallinnollisia tai arkisia.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Hoito- ja kasvatussuunnitelma, mikäli se laaditaan, tulee saattaa tiedoksi kaikille lasta hoitaville työntekijöille. Jos usealla esimerkiksi laitoksessa asuvalla lapsella on rajoitustoimenpiteitä, on tämä huomioita henkilöstömitoituksessa. Kirjaamisvelvoitteiden lisääntymistä ei saa toteuttaa tavalla, joka vähentää aikaa lasten ja nuorten välittömästä kohtaamisesta. Suunnitelma olisi laadittava

viipymättä erityisesti silloin, kun lapsen olisi kohdistettu tai todennäköisesti tultaisiin kohdistamaan rajoituksia.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Miten varmistetaan, että tarvittavia lapsiperhepalveluja on riittävästi saatavilla ja suunniteltuun tehostettuun perhetyöhön ja perhekuntoukseen on riittäviä henkilöstö -ja taloudellisia resursseja, jos lastensuojelun asiakkuuden kriteeriä nostetaan? Sijaishuollon tarpeen ehkäisyä kannatetaan, mutta sen tarpeen arvioinnissa pitää olla riittävästi henkilökuntaa avohuoltotyössä esimerkiksi lapsiperhetyön kotipalvelussa lähihoitaja+ sosionomi työparina, jolloin arvio ei jäisi yhden työntekijän arvion varaan käytännön työssä.

Lähihoitajat soveltuvat erityisen hyvin käytännönläheiseen perhetyöhön, arjen tuen arviointiin ja vanhemmuuden tukemiseen yhdessä muun ammattihenkilöstön kanssa. Avohuollon vahvistaminen ei saa tarkoittaa vain kriteerien muutosta, vaan myös henkilöstörakenteen vahvistamista

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijoituspaikassa vastaavan perhehoitajan tai työntekijän tulee toimia yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esi- tai perusopetuksen taikka muun lapsen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa. SuPer toivoo, että huostaanottopäätöksen yhteydessä ilmoitetaan kirjallisesti lapsen varhaiskasvatukseen ja/ tai kouluun miltä osin kukin taho, huoltaja tai muut henkilöt vastaavat lapsen asioista ja tekevät yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja/tai koulun kanssa.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitus sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

SuPer ei kannata mitoituksen joustavoittamista. Mitoituksen joustavoittaminen ei saa johtaa siihen, että kokeneen arjen hoito- ja kasvatustyön henkilöstön määrää vähennetään. Lasten turvallisuus, ennakoitavuus ja kuntouttava arki rakentuvat nimenomaan jatkuvasta läsnäolosta, havainnoinnista ja vuorovaikutuksesta, joissa lähihoitajilla on keskeinen rooli.

Joustot voivat käytännössä johtaa henkilöstön vähentämiseen ja lasten tarvitseman tuen heikkenemiseen. Lastensuojelulaitoksissa tarvitaan mitoituksella sidottu määrä osaavaa henkilöstöä lasten turvallisuuden ja kuntoutumisen turvaamiseksi. Ihmetystä herättää se, että esityksessä todetaan myös, että rinnakkaisen yksikön henkilöstö voisi hoitaa tyhjän yksikön päivystämistä. Tämä asettaa vakavan uhan lasten turvallisuudelle ja työntekijöiden työturvallisuudelle.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Turvallisuushenkilö voi tuoda rauhaa ja turvaa lapsille sekä työntekijöille. Tehtävät tulee kuitenkin aina hoitaa ensisijaisesti kommunikoimalla ja motivoimalla. Turvallisuushenkilön pysyvyys on hyvä asia. Turvahenkilön tulisi aina toimia laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstön ohjauksessa ja turvallisuutta tukevat erityisjärjestelyt eivät saa syrjäyttää hoito- ja kasvatustyön ammatillista ydintä. Lähihoitajien ja muun hoito- ja kasvatushenkilöstön rooli lapsen arjen rakentajina, rauhoittajina ja havainnoijina on ensisijainen.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Jälkihuollossa lähihoitajien osaamista tulee hyödyntää nykyistä vahvemmin erityisesti arjen taitojen ohjauksessa, asumisen tuessa ja nuoren toimintakyvyn vahvistamisessa.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

-

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Vaikutusarvioinnissa on huomioitava henkilöstörakenteen muutokset, työn vaativuuden kasvu, täydennyskoulutuksen tarve, kirjaamisveloitteet ja se, että lähihoitajien työn roolin kaventaminen tai epäselväksi jättäminen voi heikentää palvelujen toimivuutta.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Lastensuojelun laatu ei synny pelkästään päätöksenteosta ja rakenteista, vaan jokapäiväisestä hoito- ja kasvatustyöstä. Tässä työssä lähihoitajien osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen on keskeistä uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Salo Jussi
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry